

TRYGGE SAMFUNN

Heimevernet

Overalt – alltid

NORSK TOTALFORSVARFORUM (NTF)

« Heimevernet (HV) spiller en viktig rolle i totalforsvaret. Ikke bare utgjør organisasjonen en militær styrke, men er også et eksempel på brobygging mellom sivilsamfunnet og Forsvaret.»

Tilstedeværelse, synlighet og en opptreden som inngir tillit er viktig. Når i tillegg befolkningen kjenner den enkelte soldat og befal, noe som er en av styrkene ved å være lokalt forankret, er grunnlaget derfor lagt for å øke forsvarsviljen.

FOTO: Hermine Heier

Et forsvar av folket for folket

Heimevernet (HV) spiller en viktig rolle i totalforsvaret. Ikke bare utgjør organisasjonen en militær styrke, men er også et eksempel på brobygging mellom sivilsamfunnet og Forsvaret.

Av: Styreleder i Norsk TotalforsvarsForum (NTF) Kåre-Ludwig Jørgensen

Heimevernet viser i praksis en viktig del av Norsk TotalforsvarsForums oppgaver og blir derfor i mange sammenhenger fremhevet av oss.

Heimevernets historiske opphav, som etterfølgeren av den militære motstandsbevegelsen under krigen (Milorg), er vel kjent. Utviklingen og bruken av HV er imidlertid ikke alltid like klar for alle. NTF synes derfor det er viktig å sette fokus på deres roller og oppgaver og hvem disse ca. 40 500 uniformerte kvinner og menn egentlig er.

Norsk TotalforsvarsForums formål er blant annet å:

- Spre opplysning om Norges totalforsvar og beredskap
- Arbeide for å styrke sivilsamfunnets muligheter til å møte krisesituasjoner i fred, krise og krig
- Være pådriver overfor myndighetene i beredskapsspørsmål

Vi er derfor opptatt av det sivil-militære samarbeidet og et helhetlig og moderne totalforsvarskonsept som består av gjensidig støtte, samarbeid og optimal ressursbruk mellom Forsvaret og det sivile samfunn om både forebygging, beredskapsplanlegging og operative forhold.

Innenfor vårt formål og oppgaver, hvor totalforsvaret med alle dets ressurser der både materiell og personell står sentralt, ser NTF mot HV.

Heimevernet består av alle lag av samfunnet. Det er forretningsfolk, rørleggere, helsepersonell, advokater, snekkere, lærere, arbeidere, bønder og skogbrukere bare for å nevne noen; kort sagt alle yrkesgrupper og funksjoner. HV blir deg og meg. Det representerer med andre ord *hele* samfunnet.

I tillegg til denne representasjonen er HV lokalt forankret og den store andelen av denne styrken har sitt daglige virke i den sivile delen av samfunnet. Derfor omtaler NTF dem

Norsk TotalforsvarsForum er opptatt av sivil-militært samarbeid og et helhetlig og moderne totalforsvarskonsept som består av gjensidig støtte, samarbeid og optimal ressursbruk mellom Forsvaret og det sivile samfunn om både forebygging, beredskapsplanlegging og operative forhold. FOTO: Frederik Ringnes/Forsvaret

gjærne som den «synlige brobygger» innen det sivil-militære samvirket.

Kommisjonsrapporter, stortingsmeldinger og -proposisjoner understreker betydningen av og behovet for å styrke sivil-militært samarbeid og totalforsvaret. Dette kan brytes ned i blant annet:

- Håndtering av sammensatte trusler
- Bidrag til samfunnssikkerhet
- Avhengigheten av støtte fra det sivile samfunnet
- Styrking av forsvarsviljen i befolkningen gjennom informasjon og kunnskap

Her mener NTF vi er inne på noe av kjernen i vår virksomhet, og hvorfor vi har et spesielt fokus på denne delen av Forsvarets militære organisasjon.

HV er, slik vi ser det, en av få militære enheter som har en rolle gjennom hele krisespekteret; fra bistand under «fredstidskriser» til vakthold og sikring og territorielt forsvar i øvre del av krisespekteret. Heimevernet utgjør vårt førstelinjeforsvar; altså det lokale forsvaret som skal beskytte deg og meg her hvor vi bor.

Dette er ikke til forkleinelse for

det «ordinære» forsvaret med den rollen det har. HV utfyller denne rollen og bidrar til den totale landmilitære kapasiteten som behøves for å beskytte samfunnet.

Forsvarsevne er avhengig av forsvarsvilje. En økt evne til forsvar er avhengig av økt bevissthet om trusselbildet og behovet for innsats hos befolkningen og myndighetene. Folk og samfunn må kjenne Forsvaret, og Forsvaret må kjenne sitt folk. Heimevernet er en av de viktigste enhetene som har dedikerte oppdrag til støtte for sivile myndigheter i fredstid. Dette er en kortfattet oppsummering av det totale bildet.

Tilstedeværelse, synlighet og en opptreden som inngir tillit er viktig. Når i tillegg befolkningen kjenner den enkelte soldat og befal, noe som er en av styrkene ved å være lokalt forankret, er grunnlaget derfor lagt for å øke forsvarsviljen. Dette vil også kunne gi en trygghet for at HV beskytter innbyggerne og ikke, slik det tidvis kan fremstilles andre steder, blir et redskap som benyttes på en tilsynelatende udemokratisk måte.

Vi mener derfor at det i oppfølgingen av forsvarskommisjonens rapport må tas hensyn til Heimever-

nets rolle og betydning. Ikke bare som en militær styrke, men også som en fundamental faktor i totalforsvaret. NTF mener videre at det er viktig i en totalforsvarssammenheng å ivareta Heimevernet, dets roller og lokale forankring og legge vekt på å løse de utfordringer som eksisterer med tanke på personell, materiell, infrastruktur og drift.

Vår organisasjon mener det er viktig både for totalforsvaret, for det sivil-militære samarbeidet og for å inngi trygghet at HV soldaten og befalet ivaretas av våre myndigheter. Med dette menes også tilføring av personlig bekledning og utrustning som er moderne og godt egnet for oppgavene som skal løses og tilstrekkelig ressurser til å kunne trene i tilstrekkelig tid på sine oppgaver på en trygg og effektiv måte.

Som «vaktbikkje» og pådriver overfor myndighetene hva angår beredskap, både sivilt og militært, vil Norsk TotalforsvarsForum fortsatt fremme viktigheten av Heimevernet og at dette skal være en god, velutrustet og kompetent ressurs til lokal støtte for deg og meg. *Vi har alle behov for et moderne, velutrustet og kompetent heimevern som er overalt – alltid.*

Innhold

– Skulle det skje noe her på hjemplassen min, er det veldig viktig å vite hva som skal sikres og beskyttes og eventuelt hvordan man skal gjøre motstand hvis det skulle bli strid her.

– Mang en yrkesoffiser får seg rett og slett en positiv aha-opplevelse i møte med HV, som til tider har vært undervurdert og underkommunisert.

Heimevernet begynner å få effekt av å ha sendt flere hundre instruktører til de to operasjonene Interflex i Storbritannia og Gungne i Trøndelag.

24

Heimevernets skole- og kompetansesenter utvikler «Morgendagens sensorområder» i samarbeid med sivile aktører og Forsvarets forskningsinstitutt.

Landsrådet for Heimevernet er enig i at Stortinget bør revidere langtidsplanen for Forsvaret. Det gir sin klare støtte til regjeringens initiativ til en revisjon av den vedtatte forsvarsatsingen.

Leder

Overalt – alltid

Temamagasin Heimevernet
Redaksjonen avsluttet 28.11.2025

Utgiver

Norsk TotalforsvarsForum
Styreleder: Kåre-Ludwig Jørgensen
Daglig leder: Hanne G. Garder
www.totalforsvar.no
Epost: post@totalforsvar.no
Telefon: 404 08 168

NTF

er et forsvarsrelatert samarbeids- og interesseforum for organisasjoner og enkeltpersoner som er opptatt av samfunnssikkerhet og beredskap. Forumet er landsdekkende og partipolitisk uavhengig.

Redaktør

Ola K. Christensen
E-post: olachristensen@yahoo.com
Telefon: 474 83 703

Grafisk produksjon

Design/layout: Magnolia design as
Trykk: Fladby as

Forsidefoto

Flere steder i landet har HV etablert egne ungdomsgrupper; som i Finnmark.
Foto: Helene Sofie Thorkildsen/Forsvaret

Denne utgaven av NTFs temamagasin omhandler den volummessige største delen av Forsvarets militære organisasjon; Heimevernet med sine ca. 40 500 reservister.

En av flere forutsetninger for et kampklart heimevern er årlig trening for de ca. 3 000 frivillige i de tolv innsatsstyrkene og de ca. 37 500 i de 208 landsdekkende heimevernsområdene.

Under tittelen «Norges mestere i lokalt forsvar» understreker sjefen for Sunndalsfjord HV-område Gunnar Nilsen Skuggevik at avdelingens årlige trening kan sammenliknes med en **prestationsgruppe** som møtes en gang i året for å bli gode på noe av det vanskeligste som finnes – krig.

Hvem er så HV-soldaten? Stikkordene **militære ferdigheter, sivil bakgrunn, lokalkunnskap, nettverk og forsvarsvilje** forklarer mye, poengterer yrkesoffiser Karianne Opgård Pedersen i Opplandske HV-distrikt 05.

Bård Flattun Lilleeng er spesialist i nevrokirurgi, allmenmedisin og samfunnsmedisin – og reservist. Han mener det er **mange måter å bruke reservister på**.

Tom Hetlevik er troppssjef i innsatsstyrke Osprey. – **Frihet til å være den du vil er en viktig verdi å verne om og kjempe for**, mener rogalendingen.

Den erfaringen som flere hundre instruktører i operasjonene Interflex i Storbritannia og Gungne i Norge tar med seg tilbake til blant annet HV begynner å få **effekt i organisasjonen**.

I artikkelen «Teknologi som styrker Heimevernet» forteller Johannes Hobæk ved HV-skolen hvordan de **samarbeider med sivil industri og Forsvarets forskningsinstitutt – i praksis**.

I Oslo Militære Samfund i høst redegjorde de to sjefene i landmakten blant annet om status og veien videre. – **Hæren og Heimevernet er nærmere hverandre enn på lenge**, fastslo hærtsjef Lars S. Lervik og HV-sjef Frode Ommundsen. De to signerte også en historisk avtale, som er et viktig steg for å øke bevisstheten rundt reservistenes rolle.

Og **flere reservister – for økt utholdenhet** – var ett av kravene fra Landsrådet for Heimevernet i en resolusjon etter høstens samling.

Avslutningsvis omtales rådets generalsekretær Jørgen Roaldset, som NTF har hedret med **beredskapsprisen for 2024 i forsvarsrelatert sektor**. Noe av begrunnelsen er hans spesielt gode forutsetninger for å forstå det sivile samfunn og Heimevernets rolle i totalforsvaret.

Ola K. Christensen

Euronext-sjefen flankeres av Sjef Hæren Lars S. Lervik (t.v.) og Sjef HV Frode Ommundsen. – Alt som er verdifullt må forsvares. Vi inngår slike avtaler for å vise viktigheten av å involvere hele samfunnet, sa Stéphane Boujnah.

FOTO: Sondre Mosdal/Forsvaret

Bravo Euronext!

Da hærstjef Lars S. Lervik og HV-sjef Frode Ommundsen i fellesskap reddegjorde om utviklingen av landmakten, var naturlig nok også reservistene et tema:

– **Reservister er avgjørende for Forsvarets styrke. De har både militær og sivil kunnskap. Denne bredden gjør oss fleksible, utholdende og tilpasningsdyktige. Reservistordningen er ikke et tillegg til de stående styrkene, men en bærebjelke i vår operative evne. Reservistene gir oss kompetanse og beredskap i hele landet.**

Og etter foredraget signerte de to sjefene i landmakten en historisk

avtale med Euronext, som blant annet eier selskapene Oslo Børs, Verdipapirsentralen, Admin Kontroll og Nord Pool i Norge. Avtalen innebærer at Euronext tilbyr reservistene kompensasjon for opplæring og tjeneste, som en del av konsernets felles «Military Reservist Programme» – med andre ord støtter sine ansattes engasjement når de kalles inn.

Avtalen sender et svært viktig signal fra Euronext til næringslivet om å legge til rette for at reservister kan gjøre sin tjeneste og vil bidra til å øke deres status. – **Avtalen er et eksempel på at næringslivet tar et samfunnsansvar for vår felles beredskap.**

Norsk Reservistforbund (NROF) har bidratt aktivt i prosessen med å få avtalen på plass. Generalsekretær Erik Gustavson mener avtalen er et riktig og viktig steg: – **Beredskap, sikkerhet og et stabilt samfunn er lønnsomt for alle, uavhengig av hvilket marked de opererer i, noe Euronext signaliserer her.**

For den enkelte reservist gir avtalen trygghet, forutsigbarhet og synliggjøring av kompetanse.

– **Det er med på å skape forståelse for at de tidvis vil være inne til trening og øving, og i retur har de med seg nyervervet kunnskap tilbake til bedriften.**

Norgesmestere i lokalt

Et prestasjonsteam er en gruppe som skal prestere godt sammen, også når det virkelig blir press. Nøkkelen er at alle jobber sammen. Det kan høres enkelt ut, men å få til et velfungerende team skjer ikke automatisk.

forsvar

En årlig trening i det lokale HV-området kan sammenlignes med en prestasjonsgruppe som møtes en gang i året for å bli god på noe av det vanskeligste som finnes – krig.

TEKST: Rune Haarstad
FOTO: Melvin Jongenburger

Med flere treningsdager får HV brukt mer tid på det man faktisk trenger å øve på, og områdetreningene blir mer effektive.

Områdesjefen i Sunndalsfjord HV-område i HV-11 (Møre og Fjordane), kaptein Gunnar Nilsen Skuggevik, er klar på at det viktigste for han og soldatene er at de behersker det militære håndverket nok til å klare å løse oppdraget.

– Men en områdetrening er også så mye mer. Det sivile samfunnet skal møte sine soldater og soldatene skal møte det sivile samfunnet og resten av totalforsvaret, påpeker han.

Det militære oppdraget i bunn

Et prestasjonsteam er en gruppe som skal prestere godt sammen, også når det virkelig blir press. Nøk-

kelen er at alle jobber sammen. Det kan høres enkelt ut, men å få til et velfungerende team skjer ikke automatisk.

– Evnen til å løse oppdrag henger sammen med hvor gode vi er på den «militære biten». Det er det åpenbare som må ligge i bunnen, for at vi skal klare å løse oppdrag. Målet er i det minste å trene på oppdragene. Da er fem dager med trening for soldatene ett skritt på veien, poengterer Skuggevik.

– Et annet viktig formål med områdetreningen er å opprettholde god dialog og kontakt med sivilsamfunnet og å bygge gode relasjoner til de vi skal samarbeide med,

forteller Skuggevik.

– Signalet vi sender ut når vi trener mer tror jeg er viktig, sier områdesjefen for Kristiansund HV-område Frank Robert Alfredsén.

– Våre samarbeidspartnere rundt oss signaliserer at det er kjempebra at jeg og mine soldater trener mer.

– Med flere treningsdager har områdetreningen virkelig fått seg et løft, slik jeg ser det.

Fra sivil til soldat på fem dager

Men hva er egentlig en områdetrening i et lokalt HV-område? Betyr for eksempel antall treningsdager noe?

« En årlig trening i det lokale HV-området kan sammenlignes med en prestasjonsgruppe som møtes en gang i året for å bli god på noe av det vanskeligste som finnes – krig. »

– En områdetrening er når en militær avdeling, bestående av soldater fra det sivile, samles igjen etter å ikke ha sett hverandre på ett år. De skal sette seg selv opp i henhold til planverket og skaffe oversikt over personell, utstyr og våpen. Det gjennomføres grunnleggende klar til strid (KTS), og personlig våpen skal innskytes for at soldatene skal bli fortrolige med det, etter ett år i våpenskapet.

Ledere skal møte soldater og soldater skal møte hverandre. De ulike lagene skal bli kjent og børste støvet av enkel oppdragsløsning.

– Samarbeidet med totalforsvaret er noe vi i Heimevernet bruker mye tid på å koordinere. Flere treningsdager gir oss bedre tid til å prioritere dette samarbeidet, sier områdesjef for Kristiansund HV-område Frank Robert Alfredsen.

På grunn av krigen mellom Ukraina og Russland opplever områdesjefen at både soldatene og folk de møter er mer positive, og at de i større grad forstår hvorfor Heimevernet trener og øver.

– Med flere treningsdager får vi brukt mer tid på det vi faktisk trenger å øve på, og områdetreningene blir mer effektive, sier områdesjefen.

Sjef for Heimevernet, generalmajor Frode Ommundsen, er fornøyd med at Heimevernet får mer treningstid.

– Politikerne har gjennom langtidspanen og ekstrasildelingene i fjor tydelig signalisert at de ønsker minst fem treningsdager for mannskapene og sju for befalet. Det er Heimevernet veldig takknemlig for, sier Ommundsen.

– Nå skal vi sørge for å levere på

dette. Det jeg har sett av trening så langt, gjør meg veldig trygg. Tilbakemeldinger fra områdesjefene og distriktssjefene våre er at de setter pris på å kunne være inne flere dager og at avdelingene løfter seg militært. Jeg opplever også at soldatene våre er mer motivert, sier han.

Områdetreningen betyr trygghet

På vakt utenfor Kristiansund lufthavn Kvernberget finner vi Bård. Han forteller at han ikke har bodd i området så lenge.

– For meg er årets trening en mulighet til å bli kjent med folkene i HV-området og bli bedre kjent i området der vi bor og skal løse oppdrag. Det føles også mer meningsfylt å vokte noe som har stor betydning, som vår egen flyplass.

– For meg betyr områdetreninga å sørge for trygghet på hjemmeplassen, sier lagfører Simen Rebotten fra Kristiansund HV-område.

Synes du det du gjør nå er viktig?

– Ja, selvfølgelig! Heimeverntreningene er jo generelt blitt viktigere og spesielt for oss med et stort område å dekke. Her har vi folk fra alle kanter som må «samøves».

– Det er veldig viktig at vi får trene, for akkurat nå er det veldig mye som foregår i verden, mener Simen Rebotten.

– Skulle det skje noe her på hjemmeplassen min i Kristiansund, er det veldig viktig å vite hva som skal sikres og beskyttes og eventuelt hvordan man skal gjøre motstand hvis det skulle bli strid her.

– Kristiansund er ikke stedet hvor jeg er født og oppvokst, men jeg har bodd her i snart åtte år. Jeg

har jo blitt glad i plassen, så jeg vil gjøre mitt beste for å beskytte byen og folkene som bor her.

Må øve for å bli norgesmestere i lokalt forsvar

– Skal vi få til noe, må jeg ha soldatene mine inn hvert år, sier troppsjef og norgesmester i pistolskyting Jon Ørsund.

Han understreker hvor viktig det er å bygge lagfølelse og samhold.

– Skal soldatene bli sammensveiset, må de i det minste møtes og jobbe sammen. Og det holder ikke med et par dager.

Jon påpeker at de har begrenset med tid til å oppnå mye.

– Vi er inne én gang i året. Da har vi ei lita uke på oss, og i løpet av den uka skal vi bli gode.

Han trekker paralleller til idretten.

– Du blir ikke norgesmester bare ved å ta med deg børsa eller pistolen på banen én gang eller to. Du må gjøre det mange mange ganger. Og du må kanskje feile mange ganger også, før du faktisk presterer. Det samme gjelder en militær avdeling som et lokalt HV-område, for skal vi bli gode må vi trene jevnlig.

Hva kan du si om viktigheten av områdetreninger?

– Når du leser avisene for tiden, tror jeg faktisk det er viktigere enn noen gang at vi trener. Vi lever dessverre i en veldig urolig tid, og gud forby at noe skulle skje. Men ja ... Jeg tror ikke det har vært viktigere enn nå at noen faktisk tar på seg uniformen og lærer seg et par knep.

(HV-BLADETT NR. 1-2025)

En mangfoldig organisasjon

– Den norske HV-soldaten har en verdifull kombinasjon av militære ferdigheter og sivil bakgrunn. Føy også til lokalkunnskap, nettverk og forsvarsvilje. Denne egenarten fenger meg som yrkesoffiser, poengterer Karianne Opgård Pedersen.

Av: Ola K. Christensen FOTO: Theodor Grønnerød/Forsvaret

Den krigsskoleutdannede 42-åringen har gjennom hele sin militære karriere vekslert mellom å tjenestegjøre i Hæren og i Heimevernet og har i to år vært sjef operasjoner (G-3) i Opplandske HV-distrikt 05 med base på Terningmoen i utkanten av Elverum sentrum.

HV-05 planlegger og leder territorielle operasjoner i Innlandet fylke (som parentes bemerket er ett av de ytterst få HV-distriktene i Norge som har sammenfallende teiggrensene med de to samarbeidende totalforsvarsaktørene statsforvalter og politi).

Tidløse sannheter

Major Karianne Opgård Pedersen mener Russlands fullskalakrig og ukrainernes eksistensielle kamp for å overleve som nasjon er en brutal påminnelse for oss alle; også gitt det faktum at president Putins regime bruker sitt artilleri og sine raketter og droner mot Ukrainas sivilbefolkning – de ikke-stridende.

– Krigens natur er dessverre uforandret i all sin brutalitet. Den er preget av fare, det er fysiske og psykiske anstrengelser ispedd usikkerhet, og slike fundamentale forhold kommer man ikke unna selv i vår tid. Med andre ord skal man være forsiktig med å tenke at blodige skyttergravskrigrer – altså klassisk krig-

føring – var noe som tilhørte en fjern fortid. Men bruken og utviklingen av teknologiske systemer på dagens slagmark påvirker oss selvsagt.

– Det koker kort og godt ned til de grunnleggende soldatferdighetene – de tidløse sannhetene med soldat-håndverket i bunn – som fortsatt gjelder, understreker finnmarkingen.

Meningsfullt

For henne personlig er krigen i Europa også en påminnelse om viktigheten av det yrkesvalget hun en gang tok. At det ble Forsvaret skyldes en fortid som heimevernsungdom (HVU) i Alta.

– Takket være nysgjerrigheten min kom jeg i kontakt med HVU-miljøet. Jeg skjønnte raskt at dette var en meningsfull fritidsaktivitet. Ungdomslederne var veldig engasjerte og flinke, og jeg ble grepet av samholdet og ikke minst følelsen av mestring. Dette passet med andre ord godt for en som alltid har likt aktivitet og utfordringer i gode sosiale omgivelser. Oppsummert var dette en fantastisk tid.

Skreddersydd

HV-utdanning

Da hennes HVU-periode av aldersmessige årsaker ubønnhørlig gikk mot slutten, var det derfor helt naturlig for altaværingen å gjøre denne

fritidsaktiviteten om til et heltids levebrød – fortsatt i grønt. Først en tur innom Garnisonen i Porsanger og HVs utskrevne befalskurs, før kursen i 2003 ble satt sørover til tjeneste som instruktør/lagfører ved Heimevernets nyopprettede skolesenter – Heimevernets Utdannings-senter Værnes – som utdannet mannskaper og befal skreddersydd «folkeforsvarets» operative behov.

Kulturarven

Major Karianne Opgård Pedersen har en fortid også i innsatsstyrke Ida og Lyra i Finnmark – som på lik linje med samtlige innsatsstyrker er gitt navn etter Kompani Linge-operasjoner. Ida og Lyra var to radiosendere og meldte jevnlig til London om tyske flåtestyrker, som var en formidabel trussel mot Murmansk-konvoiene.

Agentenes etterretningsinnhentning resulterte i at slagskipene Scharnhorst ble senket og Tirpitz sterkt skadet.

Å tildele HVs innsatsstyrker slike operasjonsnavn basert på sin geo-

grafiske plassering skulle kort og godt – ifølge innsatsstyrkenes «far» Bernt Iver Ferdinand Brovold – ha en oppdragende kulturell effekt ved at personellet skulle få kjennskap til krigshistorien og bli bevisst verdiene og kulturen Linge-soldatene representerte.

Lederstil og kreativitet

Innledningsvis omtalte majoren HVs egenart som noe av det som fascinerer og begeistrer henne. Med i dette bildet hører også lederskap – les: oppdragsbasert ledelse.

– I en organisasjon som denne fungerer lederskapsformen særdeles bra. Særlig tatt i betraktning HV-områdenes selvstendige rolle under ledelse av en områdesjef, som på vegne av Forsvaret er satt til å løse et oppdrag i et definert ansvarsområde, der vedkommende

FAKTA

HV-ungdom i Alta HV-distrikt 17. Elev ved Heimevernets utskrevne befalskurs (HVUB) ved Garnisonen i Porsanger (GP) og plikttjeneste ved HVs utdanningssenter Værnes som lagfører for HVs førstegangstjeneste. HVU-leder. Instruktør i HV-17. Instruktør ved HVUB. Lagfører for HVs førstegangstjeneste (GP). Assisterende etterrettings- og sikkerhetsoffiser ved HV-17 i Ida & Lyra. Hærens krigsskole. Troppssjef i Hans Majestet Kongens Garde. Afghanistan-tjeneste. Adjutant for GIHV. Assisterende operasjonsoffiser i Opplandske HV-distrikt 05. Sjef for vakt- og sikringskompaniet i Østerdal garnison. Major og sjef for kp G ved Hærens skole for rekrutt- og fagutdanning på Terningmoen.

i all hovedsak er lokalkjent og har sin tilhørighet. Dette er mennesker som ikke sitter passivt og venter på føringer, men vet hva de skal gjøre og handler i den respektive distriktsjefs «ånd», selv om både sambandet er nede og veier ufremkommelige.

– Eller sagt på denne måten: hadde vi hatt et heimevern med en annen lederstil, tror jeg organisasjonen hadde fungert langt dårligere. Det er noe med mentaliteten i denne mangfoldige organisasjonen.

« Den norske HV-soldaten har en verdifull kombinasjon av militære ferdigheter og sivil bakgrunn. Føy også til lokalkunnskap, nettverk og forsvarsvilje. Denne egenarten fenger meg som yrkesoffiser. »

Bård Flattun Lilleeng:

- Det er mange måter å bruke reservister på

Lilleeng er spesialist i nevrokirurgi, allmenntilleggsmedisin og samfunnsmedisin – og assisterende sjeflege i Heimevernet (HV). Han er en av reservistene som har vært med på å løse internasjonale oppdrag for Forsvaret.

Av: Marte E. L. Johansen / NROF

Lilleeng tjenestegjorde som vernepliktig akademisk befal i år 2000, som lege for marinejegerkommandoen, kystjegerne og for Kystvakten; på Ramsund orlogsstasjon og på skip i Barentshavet.

– Det var en spennende tid, der vi fløy ut fra dekkene på Nordkapp-klasse-fartøyene med Lynx-helikopter. Når noen skadet seg og hadde revet av en finger, eller brukket noe der ute på tråleren, var det ut midt på natten og bli firt ned i vaier fra helikopteret i grov sjø for å gjøre medisinsk behandling.

Stolt reservist

Etter militærtjenesten var det over i sivil jobb, men Lilleeng fortsatte karrieren i tospann.

– Jeg deltok som kirurg på felt-sykehuset under øvelse Cold Response¹. Jeg var jo reservist og ble kalt inn, sier han og fortsetter:

– Jeg tror jeg er den eneste som

¹ Cold Response er en norskledet vinterøvelse som arrangeres hvert annet år sammen med allierte og partnernasjoner. I 2024 var øvelsen utvidet til en nordisk versjon Nordic Response.

har boret hull i en griseskalle ved faktisk å prøve Forsvarets skallebor. Det lå i hvert fall uåpnet i originalemballasje da vi tok det i bruk, sier han med et smil.

Til daglig jobber 52-åringen som kommuneoverlege for tre kommuner i Sunnfjord, underviser medisinstudentene på Universitetet i Bergen i helsejuss, helseledelse og samfunnsmedisin, er styrkedisponent i Heimevernet og nasjonal vise-president i CIOMR².

I høst var han i Polen, der han løste oppdrag for Luftforsvaret i den internasjonale operasjonen Ellisiv Shield³.

Pro Patria treffer den engasjerte reservisten på vei fra styremøte i

² CIOMR (The Interallied Confederation of Medical Reserve Officers) er en organisasjon for Natos reservesanitetsoffiserer, som fremmer faglig utvikling og erfaringsutveksling mellom medlemsland.

³ Operasjon Ellisiv Shield har bestått av rundt 130 norske soldater som har sikret luftverndekning ved flyplassen Rzeszów-Jasionka, et viktig logistikk-knutepunkt for Ukraina. De norske soldatene har opprettholdt beredskap tilpasset trusselnivået og samarbeidet med Polen, Tyskland og USA under Nato-kommando.

Først Medisinsk Laboratorium, der han er styremedlem.

– Tid er en elastisk ressurs. Når vi spør hvordan han sjonglerer alle oppgavene innen døgnets 24 timer, svarer han nøkternt:

– Man lærer seg jo teknikker for å jobbe effektivt og fokusere, men jeg tror det viktigste er at tid ikke er en begrensende ressurs – det er en elastisk ressurs. Man får ofte tid til det man har lyst til. Men jeg er ikke sikker på at jeg hadde passert noe tilsyn fra Arbeidstilsynet når det gjelder arbeidstid, sier han muntert.

Samtidigetskonflikten

– Det ble litt utfordrende i vinter da det ble uvær, og alle de tre kommunene satte beredskap samtidig som HV ønsket at jeg som områdesjef i Sogn heimevernsområde skulle forberede mannskapene på å fylle sandsekker til flomvern. Da oppstod en diskusjon om at det ikke var ideelt at jeg satt som kommuneoverlege samtidig som jeg var områdesjef.

– Det ble klart at Forsvaret også hadde et annet behov. De hadde en

Soldatene avlegger praktisk del av eksamen for å bli godkjent som Advanced First Responder. Bård Lilleeng vurderer innsatsen. Foto: Privat

BÅRD FLATTUN LILLEENG

- Bor i Førde med kone og to felles barn
- Spesialist i samfunnsmedisin, allmenntilleggsmedisin og nevrokirurgi
- Tidligere områdesjef i HV-11 (Møre og Fjordane heimevernsdistrikt)
- Tidligere leder av NROF avd. Indre Sogn
- Tidligere administrerende direktør ved Stavanger universitetssjukehus/Helse Stavanger HF
- Begynte som militærlege (løytnant) i Sjøforsvaret, Ramsund Orlogsstasjon og Kystvaktskvadron Nord
- På fritiden: Medlem av NROFs sanitetsutvalg, leder av Sunnfjord Høyre, jakt, fiske, egen produksjon av epler og eplemost i samarbeid med Balholm
- «Fun fact»: Har droneflygersertifikat, dykker-sertifikat og privatflygersertifikat og snakker (litt) polsk.

Lilleeng og forsvarssjef Eirik Kristoffersen. Foto: Privat

dialog med Norsk Reservistforbund (NROF) om vervet i CIOMR, der forbundet ønsket at jeg, med bakgrunn som lege og offiser, tok over som norsk representant. Da ble stillingen omgjort fra områdesjef til assisterende sjeflege i HV med ho-

vedoppdrag å ivareta den norske CIOMR-deltakelsen.

– Da Forsvaret i vår hadde mangel på leger til å støtte operasjonen i Polen, tipset HVs sjeflege Håkon Lund om undertegnede. Forsvaret kontaktet meg i starten av mai, og like etter bar det til Haakonsvern for fysiske tester, helsesjekk og syv vaksiner – alt på samme dag. En uke senere satt jeg på et fly til Polen, sier han.

Sikring av nøkkelpunkt

– Oppdraget var en del av Norges bidrag gjennom Nato for å støtte Ukraina. I operasjonen bidro Norge med NASAMS⁴-batterier. NASAMS er internasjonalt anerkjent for effektivt å ta ut kryssermissiler, fly, helikoptre og droner, men ikke ballistiske missiler, så der utfylte Tyskland oss med sine Patriot-batterier. I tillegg hadde Polen antidronekapasiteter og luftvåpen med støtte fra Nato-fly i beredskap.

Funksjonen var å avskrekke mu-

lige anslag mot det logistiske nøkkelpunktet som Rzeszów-Jasionka basen er. Nitti prosent av det militære utstyret Nato overfører til Ukraina går gjennom denne basen – i tillegg til store deler av den humanitære hjelpen.

– Mens jeg var der, var det ikke grensekrenkelser med missiler eller droner, men pågående etterrettingsoperasjoner og overvåkning rettet mot oss, forteller han.

Små plager – store konsekvenser

Lilleengs oppgave var i hovedsak å være en slags militær legevakt dersom det skulle skje noe med de norske styrkene, og trene på ulike scenarier. Den hyppigste lidelsen var noe så enkelt som allergiske plager.

– Du kan ikke betjene ildledning på en radarskjerm dersom du har rennende og hovne øyne, forklarer han. Andre oppgaver var knyttet til opplæring – å undervise i sanitet, drive våpentrening og øve på nærstrid. Den skarpe treningen fant sted i et område som lå kun to mil fra den ukrainske grensen.

Solidaritet

– Det er viktig å vise solidaritet med Polen, og nærværet vårt ble åpenbart satt pris på, både av det polske heimevernet, som sikret basen under oppdraget, og sivilsamfunnet.

– Det å bidra til å styrke samholdet i Nato og tiltroen til at Nato-landene er solidariske med hverandre, er helt avgjørende for Norge. Som en liten nasjon som grenser til Russland, er vi avhengige av et Nato der man er forpliktet til «én for alle og alle for én». Norge har helt klart fordeler av å stille opp og vise at vi er der for våre allierte når det trengs, sier Lilleeng.

Fakta

RESERVISTER I INTERNASJONAL OPPDRAGSLØSNING

Reservister kan brukes i internasjonal oppdragsløsning for å dekke kompetansebehov og styrke Forsvarets fleksibilitet, spesielt i internasjonale staber og operasjoner. (Kilde: www.regjeringen.no.) Andre eksempler er utdanning, trening og øving av ukrainske soldater. Se også Pro Patria nummer 1/2025 s. 38-39: «Slik gjør Heimevernet det – Operasjon Ellisiv Shield».

⁴ NASAMS er norskproduserte luftvernmissiler.

« Forsvaret kan ikke ha alt personell tilgjengelig til enhver tid. Vi må heller ikke undervurdere effekten av brobygging mellom Forsvaret og det sivile samfunnet. Det er bra for forsvarsevnen, forsvarsviljen og hele tanken om totalforsvaret, som vi kommer til å være avhengig av om vi skal ha et troverdig forsvar her i lille Norge.»

Bård Lilleeng under skytetrening med en sersjant som instruerer i stridsdriller.

Foto: Privat

Forståelsesfull arbeidsgiver

– Heldigvis har jeg en arbeidsgiver som forstår at reservisten er viktig for Forsvaret, og at treningen vi går gjennom bringer noe tilbake til totalforsvaret. Dette gjør også at kolleger og venner blir bevisste på behov «der ute» og den enkeltes bidrag, sier han.

– Viktig med oversikt

– Alt dette viser at det ligger mye potensiale for Forsvaret i å gå videre med satsningen på reservistene. Det er mange måter å bruke reservister på. De bidrar til volum, og det er også enkeltpersoner med kompetanse som Forsvaret plutselig trenger, slik som leger, tannleger, mekanikere, elektroingeniører og IT-spesialister.

– At Forsvaret har gode systemer for å ha oversikt og har en forberedt tanke på bruken av personell og på kompetanseutveksling med sivilsamfunnet, er helt uvurderlig for å bygge forsvarsevne.

– Forsvaret kan ikke ha alt personell tilgjengelig til enhver tid. Vi må heller ikke undervurdere effekten av brobygging mellom Forsvaret og det sivile samfunnet. Det er bra for forsvarsevnen, forsvarsviljen og hele tanken om totalforsvaret, som vi kommer til å være avhengig av om vi skal ha et troverdig forsvar her i lille Norge.

– Og vi vil ikke lykkes like godt uten reservisten, sier han.

(PRO PATRIA NR. 04-2025)

Troppssjefen

- Arbeidsgivere reagerer på HV-tjenesten og fravær fra arbeidsplassen høyst forskjellig. Men en arbeidsgiver får særdeles mye igjen for at soldater eksempelvis gjennomfører kurs på områder som stressmestring, førstehjelp og ikke minst ledelse. Ledelse kommer jo enhver arbeidsplass til gode!

Av: Ola K. Christensen Foto: Tore Ellingsen

« Frihet til å være den du vil er en viktig verdi å verne om og kjempe for. »

Han er opptatt av så mangt ved det å tjenestegjøre i Heimevernet; Tom Hetlevik. Som kan se tilbake på en lang karriere i innsatsstyrke Osprey i Rogaland heimevernsdistrikt 08. At rogalendingen søkte seg som frivillig til innsatsstyrken i 2006, skyldtes ifølge ham selv et militært savn etter dimisjon fra førstegangstjenesten i Hans Majestet Kongens Garde. Denne hadde nemlig gitt unge Hetlevik en viss porsjon sans for en tilværelse i grønt. Løsningen ble derfor Osprey.

– Da jeg først kom innforbi døra så var det gjort, for dette ønsket jeg helt klart å være en del av, poengterer Tom, som startet Osprey-karrieren som maskingeværskytter før han etter ca. fire år ble nestlagfører i et geværslag. Samtidig fylte han også rollen som troppens tillitsvalgte.

– Det er et samhold som du knapt finner andre steder, når man lever så tett sammen som avdeling over tid og løser oppdrag under alle slags typer forhold. Videre har tropp 1 også noen sammenkomster på fritiden, forteller 42-åringen og fremhever også det gode samholdet mellom troppene i innsatsstyrken.

Karrierespranget

Høsten 2020 fikk han et tilbud om å bytte ut de tre sersjantvinklene med to stjerner; med andre ord inntet mindre enn å bli sjef for sin egen tropp og med grad av løytnant.

– *Din lederskapsfilosofi?*

– Å være målretta, noe som innebærer å trene på de riktige tingene, slik at vi vedlikeholder oss som en militær avdeling. Videre må kvaliteten på utførelsen være faglig god og ikke minst sikker for den enkelte. Og ting vi kan gjøre noe med skal være bedre ved dagens slutt enn da den startet; altså kontinuerlig utvikling og forbedring i alt fra stridsteknikk

og taktikk med rutiner og prosedyrer til indretjeneste og trivsel.

– Alt dette vil etter min mening bidra til å skape god stemning i troppen; noe som jo ikke akkurat virker negativt inn på samholdet vårt. Og samhold er viktig også når vi løser et skarpt oppdrag med tanke på effekt!

– Hvert trinn vi tar skal gjøre tropp 1 bedre! På samme måte som den til enhver tid sittende ledelse i Osprey har en kontinuerlig oppmerksomhet på å løfte *hele* innsatsstyrken.

« I en periode ble budsjettene i HV kuttet og kuttet og antall treningsdager var på et så lavt nivå at vi rett og slett vurderte nytten av det vi holdt på med. Ferdigheter er som kjent ferskvare! »

« Å bry seg om sine kvinner og menn og ta dem på alvor innebærer at troppssersjanten og jeg jobber sammen så godt vi kan for å skape de beste forutsetningene for at tropp 1 kan lykkes i oppdragsløsningen. Vi er alle opptatt av å komme bra ut på alle de mulige måter vi selv er herre over. »

Kampviljen

Hva tenker så løytnanten rundt skarpe oppdrag?

– I ytterste konsekvens skal vi risikere eget liv og helse for hverandre, for det er realiteten i det vi driver med. Men jeg er ikke i tvil om at soldatene er villig til å gjøre nettopp det, hvis vi blir satt i en situasjon der det er nødvendig – og den praten har vi tatt internt. Da er det viktig å kunne stole på hverandre, understreker troppssjefen, som i det daglige er seniorrådgiver innen sikring og beredskap i TÜV Rheinland Safetec.

Tok Interflex- erfaringen med seg tilbake til Heimevernet

Heimevernet begynner å få effekt av å ha sendt flere hundre instruktører til Interflex og Gungne. I Finnmark HV-distrikt 17 brukes erfaringene på årlig trening for å øke kunnskapen hos områdesoldatene.

Tekst og foto: Helene Sofie Thorkildsen

Morgendisen har lagt seg over Banak flystasjon. Det er tidlig høst og befal fra områdestrukturen er inne for å gjøre klar til årlig trening for mannskapet som kommer inn om ett par dager.

– Om fem minutter, skal dere stå klare ute med hjelm, vest og våpen! Roper instruktøren.

Utstyr letes frem i all hast for å være tidsnok til leksjonen begynner. Det letes i bagger og hjelmtrekk trekkes på.

Ute står det tre instruktører, klare for å holde leksjon. Alle tre har vært instruktører under operasjon Interflex. Hovedoppgavene har vært å demonstrere stridsdriller og spille fienden under øvelser. Andre har hatt ansvar for forskjellige leksjoner blant annet fokus på bruk av droner.

Med erfaring fra operasjon Interflex i bagasjen, legges det nå vekt på stridsdriller og repetisjoner. Alt for å styrke ferdigheter og motivasjon i lagene under årlig trening som befal kan ta med seg tilbake til sine mannskaper.

Fokus på mengdetrening

Befalet stiller seg på en rekke og setter seg i knestående. De skal blant annet drille på HK-416 og magasinbytte. Leksjoner som ble presentert på helt lik måte under Interflex. Bare denne gangen holdes den i Norge og uten bruk av tolk.

Treningen legges opp med fokus på mengdetrening og repetisjoner, heller enn teori og plansjer.

« Med erfaring fra operasjon Interflex i bagasjen, legges det nå vekt på stridsdriller og repetisjoner. Alt for å styrke ferdigheter og motivasjon i lagene under årlig trening som befal kan ta med seg tilbake til sine mannskaper. »

– Kort tilbakemelding, ny gjennomføring. Fokus på enkeltmannsferdigheter og bruk av demonstrasjon. Det var det som ga mest effekt i England, sier den ene instruktøren.

Erfaringene fra England har gitt gode inngangsverdier for hvordan man kan gjøre leksjonen mest mulig effektiv.

– Det handler om å banke inn de viktige punktene og faktisk gjennomføre dem, legger den andre instruktøren til.

– Ofte blir heimevernssoldater sett på som umotiverte, men min erfaring er at med ordentlig opplæring er alle til stede og motivasjonen er høy. Et godt opplegg kan «booste» motivasjonen både hos befalet og soldatene. Og motivasjonen må begynne fra toppen, sier han.

Aha-opplevelse

Erfaringene de har tatt med seg har gitt en aha-opplevelse. Ofte er det små grep som kan gjøre stor forskjell i leksjonene. Sykepleier Sofie Emilie Skogen (23) opplever treningen som både utfordrende og lærerik.

– Det er gøy å øve på andre ting enn bare sanitet, som å drille på stridsteknikk. Man merker at instruktørene er erfarne, og de skal ha skryt for leksjonene de holder for oss, sier hun.

I tillegg trekker hun frem hvor relevant det er å øve på å gi tilbakemeldinger, når hun selv jobber mye med å observere og sette i gang caser til sine sanitetslag. Selv om det kan være litt skummelt å trene på stridsdriller, spesielt når det ikke er noe hun har mye erfaring med, ser

hun tydelig utvikling etter bare noen få gjennomføringer.

– Det å gi både positive og konstruktive tilbakemeldinger gir resultater, og det er veldig motiverende å se at laget blir bedre for hver gjennomgang av stridsdriller, understreker hun.

Instruktørene håper at befalet kan ta med seg de samme metodene tilbake til sine soldater, og gjennomføre leksjonene med egne tropper og lag.

– Det er viktig at befalet føler seg trygge på det de skal gjøre, og det føler vi litt på også. Jeg har tolket oppdraget vårt også som å endre kulturen i Heimevernet. Man hører mye feltrykker om HV. At det er mye dødtid under årlig trening, og derfor er det viktig å bruke de få dagene inne til noe nyttig, sier instruktøren.

Et høydepunkt under årlig trening

Troppssersjant Markus Jenssen (33) fra Porsanger heimevernsområde er svært fornøyd med instruktørene under årlig trening.

– For det første var de ekstremt flinke instruktører. De snakker igjennom alt hva de gjør og hvorfor de gjør det. Hva som er lett å gjøre feil og hva som er bra. Vi kjørte masse repetisjoner. Man trenger repetering for muskelminne. Det trenger vi i Heimevernet som er inne én gang i året, sier han.

Jenssen forteller at læringen fra instruktørene tas allerede i lagene på dag to av årlig trening. Han ser på

det som sin oppgave å få lagførerne til å utvikle seg til å bli den beste versjonen av seg selv, og understreker viktigheten av at de føler seg trygge på å holde leksjoner for andre.

Han mener mest mulig praksis og erfaringene instruktørene har fra Interflex er gull verdt. Tilbakemeldingene fra lagførerne om at høydepunktet har vært gjennomgang av driller og mye repetisjoner fra instruktørene.

Spis grus!

En av instruktørene understreker viktigheten av å være tydelig med treningen.

– Vi legger mye trøkk i hvordan

vi gjør de tingene vi gjør, ved å forklare hensikten med det og hvorfor vi har bakbanetjeneste. Vi ønsker å gi dem mest mulig inngangsv verdier til at de også lykkes med leksjonene til sine lag.

Instruktørene håper at befalet tar med seg de samme metodene tilbake til sine soldater, slik at de kan holde de samme leksjonene og gjennomføre dem med egne lag og tropper. En av instruktørene presiserer at det er viktig å gå ut og trene i gjørma, istedenfor å bare sitte inne og prate om det.

– Det blir ikke bra med mindre du er ute og spiser grus, smiler han.

Heimevernet begynner å få effekt av å ha sendt flere hundre instruktører til Interflex og Gungne. I Finnmark HV-distrikt 17 brukes erfaringene på årlig trening for å øke kunnskapen hos områdesoldatene.

Teknologi som styrker Heimevernet

Heimevernets skole- og kompetansesenter (HVSKS) utvikler «Morgendagens sensorområder». Fleksible avdelinger med riktig kompetanse og teknologi skal være klare til å ta i bruk nye løsninger raskt og effektivt.

I overskyet vær og med dråper i luften gjennomføres konseptutvikling og eksperimentering i Fredrikstad, samtidig som Oslofjord HV-distrikt 01 har sin årlige trening.

Tekst: Amanda Ehrnholm Foto: Tor-Magnus Øverås og Amanda Ehrnholm

Her utvikler Heimevernets skole- og kompetansesenter (HVSKS) i samarbeid med HV-01 «Morgendagens sensorområder». Fleksible avdelinger med riktig kompetanse og teknologi, som skal være klare til å ta i bruk nye løsninger raskt og effektivt.

Heimevernet leder to prosjekter

som skal utvikle og teste et konsept for sensorteknologi: «Morgendagens sensorområder» og «Sensorintegring i multidomeneoperasjoner». Som en del av dette arbeidet gjennomføres aktiviteter i Fredrikstad og omegn, der Heimevernet samarbeider med Forsvarets forskningsinsti-

tutt (FFI) og sivile aktører om å utvikle og teste ny teknologi.

– Det dere ser her er trekantsarbeidet i praksis, hvor Heimevernet gjennomfører eksperimentering og utvikling i samarbeid med sivil industri og Forsvarets forskningsinstitutt, forklarer Johannes Hobæk,

« Målet er å styrke Heimevernets situasjonsforståelse, reaksjonsevne og samhandling på tvers av domener, både i Norge og sammen med allierte.»

sjef prosjektseksjonen ved HVSKS.

Målet er å styrke Heimevernets situasjonsforståelse, reaksjonsevne og samhandling på tvers av domener, både i Norge og sammen med allierte. Samarbeidet mellom partene gjør det mulig å kombinere praktisk erfaring med ny teknologi og forskning.

Gjennom øvelsen får soldatene selv teste og bruke utstyret i realistiske situasjoner. De får blant annet prøve ulike sensorer og digitale systemer, som eksempelvis termisk optikk og Android Team Awareness

Kit (ATAK), og oppleve hvordan teknologien fungerer i praksis. Det er også blitt testet bruk av undervannsdroner, noe som er særlig verdifullt for dykkertroppene i Heimevernet. Den praktiske erfaringen gir verdifull innsikt i brukervennligheten.

– Systemene må være enkle å forstå og bruke, særlig når soldatene bare er inne noen få dager i året. Gjennom eksperimentering skal vi samtidig skaffe objektive data som kan brukes til videre konseptutvikling, teknologianskaffelser og orga-

nisatoriske tilpasninger, forteller Hobæk videre.

Resultatene fra eksperimentene skal danne grunnlaget for videre utvikling av fremtidens løsninger innen sensortechnologi. Dette er løsninger som skal bidra til å gjøre Heimevernet bedre rustet til å håndtere komplekse situasjoner og styrke beredskapen i årene som kommer.

Begge prosjektene fortsetter inn i 2026 og skal videreføres gjennom testing og eksperimentering på ulike øvelser.

Det ble også testet bruk av undervannsdroner, noe som er særlig verdifullt for dykkertroppene i Heimevernet. Den praktiske erfaringen gir verdifull innsikt i brukervennligheten.

– Når vi står her sammen er det for å formidle et klart budskap: Vi kan ikke møte morgendagens trusler med gårldagens svar. Vår oppgave er å sikre at Norge har en landmakt som er klar til strid – både på dagens og morgendagens slagmark, poengterte sjefen for Hæren Lars S. Lervik og sjefen for Heimevernet Frode Ommundsen i Oslo Militære Samfund.

FOTO: Sondre Mosdal/Forsvaret

- Hæren og Heimevernet

nærmere hverandre enn på lenge

I et fullsatt Oslo Militære Samfund 3. november 2025 redegjorde sjefen for Hæren og sjefen for Heimevernet i fellesskap om status, utfordringer og veien videre for landmakten.

De to generalmajorene Lars S. Lervik og Frode Ommundsen sa dette knyttet til hvordan krigen i Ukraina påvirker utviklingen av vår nasjonale landmakt:

– Vi møtes i en tid med økende usikkerhet. Vi har levd med krig i Europa i snart fire år. Ukraina fortsetter sin kamp mot et Russland som ikke respekterer grenser eller folkerett. Grunnlaget for Forsvarsløftet er om mulig enda mer relevant i dag. Et sterkt landforsvar er grunnmuren i vår nasjonale sikkerhet. Derfor står vi nå midt i en historisk oppbygging. Hæren skal nær tredobles i størrelse, og mer enn det i ildkraft. Heimevernet skal også igjennom en betydelig styrking. Og – i det daglige er vi i Hæren og Hei-

mevernet nærmere hverandre enn på lenge – både hjemme og ute.

– I Ukraina ser vi at krigens karakter er i endring. Droner, sensorer og presisjonsild har gjort slagfeltet mer gjennomsiktig og mer dødelig. Læring og utvikling skjer ved fronten, i fabrikkene, i staber og ledelse – og i sivilsamfunnet som støtter krigsinnsatsen. Samtidig ligger noen ting fast: Evne til å bygge allianser og stå i strid over tid, samtidig som en utvikler ny teknologi og løsninger på stridsfeltet raskere enn motstanderen.

– Utviklingen av landmakten handler mye om mennesker. Det er soldatene på bakken som må stå i stillingen når det virkelig gjelder. Landmakten bærer den tyngste be-

lastningen i strid, og er avgjørende for kontroll av landterritoriet og beskyttelse av befolkningen. Derfor er investeringen i soldaten, i trening og i ledelse, en av de viktigste investeringene vi gjør.

HV-sjefen:

– Jeg møter stadig HV-soldater i alle aldre – både unge og godt erfarne – som ønsker å bidra mer. Mange av disse har vært med lenge, godt utover verneplikstens rammer. De stiller fortsatt på øvelser, holder kompetansen ved like og deler erfaringer med de yngre. Jeg møter instruktører som setter livet på vent i et halvt års tid for å bidra i Operasjon Ellisiv og som gjør det fordi det betyr noe.

« Vi må altså bygge en kultur der vi tør å teste, feile og lære. Vi må akseptere at «godt nok nå» noen ganger er bedre enn «perfekt om fem år.» »

– Heimevernets kjerneoppgave er territorielle operasjoner, hvor evne til situasjonsforståelse, beskyttelse, bekjempelse og samvirke er det viktigste. Heimevernet muliggjør operasjoner for Hæren og allierte landstyrker gjennom å sikre alliert mottak og kritisk infrastruktur.

Unik situasjonsforståelse

– Et annet eksempel på samvirke mellom Heimevernet og Hæren er knyttet til den unike situasjonsforståelsen som HV-soldatene har. De oppdager raskt avvik fra normalsituasjonen, og de kjenner terrenget de bor og opererer i. Dette er Heimevernets egenart. Etter hvert som Hæren nå tilføres flere og mer langtrekkende våpensystemer, vil angivelse av mål fra HV-soldater på bakken kunne utløse ild fra Hærens langtrekkende systemer. Eksempelvis fra artilleri, rakettartilleri og droner.

Struktur og kultur

– Hæren og Heimevernet er én landmakt. Sammen skal vi avskrekke, og om nødvendig slå tilbake, et angrep på Norge, enten det kommer som et åpent militært angrep eller som hybride virkemidler som prøver å undergrave vår beredskap og motstandskraft. Derfor må vi bygge en landmakt som henger sammen. Fra de stående hærstyrkene i nord til HV-områdene i sør. Fra brigader til lokale HV-lag. Fra tung ildkraft til lokalkunnskap og utholdenhet. Dette handler ikke bare om struktur, men også om kultur, og om det å forstå at vår felles styrke ligger i samvirke.

– Hæren og Heimevernet er én landmakt. Sammen skal vi beskytte Norge, bidra til NATO og sikre vår frihet. Men vi vet også at vi ikke kan gjøre dette alene. Som et lite land må vi mobilisere hele totalforsvaret. Bare slik kan vi bli like robuste og kampvillige som vi ser hos det ukrainske folket.

Hærsjefen:

– *Gjennom operasjon Ellisiv bidrar hele Forsvaret til å støtte Ukraina i kampen for frihet og selvstendighet. Dette er paraplyen for all norsk militær innsats, fra donasjon av materiell til trening av ukrainske soldater.*

– *Hæren har siden Russlands fullskala invasjon av Ukraina i februar 2022, donert mye av vårt eget materiell. Vi har bidratt med artilleriskyts, ammunisjon, panservernvåpen, kjøretøy og beskyttelsesutstyr.*

Operasjon Legio

– Siden i sommer har Hæren bygget en treningsleir i Polen, nær den ukrainske grensen. Byggingen pågår fremdeles, og dette vil bli én av de

største norske leirene i utlandet noensinne. Her får ukrainske soldater som til vanlig kjemper ved fronten, trening av instruktører fra Norge og en rekke andre land i trygge omgivelser. Denne operasjonen – kalt Legio – er ledet av Norge, men støttet av våre nordiske naboland, de baltiske land, Polen, og snart er også New Zealand med! Dette er den bredeste norskledede koalisjonen i utlandet i moderne tid.

– Utdanning av soldater og avdelinger er den ene delen av operasjon Legio, mens den andre delen ivaretar samordning av donasjoner, anskaffelser og investeringer for å gi Ukrainas væpnede styrker den støtten de trenger. På denne måten går utdanningsstøtte og materiellstøtte hånd i hånd.

« Vi skal utvikle teknologi og nye løsninger, men aldri miste fokus på menneskene. »

– Vi forsvarer ikke bare et territorium. Vi forsvarer vår frihet, vårt demokrati og vårt fellesskap. Til syvende og sist er budskapet enkelt: Det er hele Norge som forsvarer Norge.

FOTO: Isak Fjeld Rasmussen/Forsvaret og Nikolai Holand Mathisen/Forsvaret

HV-sjefen:

– *Heimevernet har de siste tre årene ledet utdanning og trening av flere enn 10 000 ukrainske soldater og ledere både i Storbritannia og her hjemme. Akkurat nå utdanner vi soldater gjennom 12 ulike faglinjer. Våre instruktører står side om side med ukrainske soldater fra morgen til kveld – med mål om å bygge ferdigheter, lagånd og evne til å handle raskt under press.*

Reservistene: høy kvalitet og utholdenhet

– Våre instruktører får en unik innsikt og erfaring som de tar med seg tilbake til sine distrikter og områder. At Heimevernet fikk dette oppdraget allerede i 2022, var ikke tilfeldig. Vår styrke ligger i reserviststrukturen. Over halvparten av instruktørene er reservister, altså soldater i vår styrkestruktur. Dette er kvinner og menn med erfaring fra både militært og sivilt liv. De ukrainske elevene er ofte reservister. Så her møter ukrainsk reservist en norsk reservist. Eller om dere vil; rørlegger møter rørlegger og lærer møter læ-

rer, soldat møter soldat. Vi møtes som likemenn og – kvinner, og vi samarbeider tett og godt med Hæren og de andre forsvarsgrenene. Reservistene gjør det mulig å levere høy kvalitet og opprettholde utholdenhet over tid.

Hærsjefen:

– *Erfaringene fra Ukraina viser oss i landmakten at den som lærer raskest vil ha en fordel. Man må hele tiden utvikle og tilpasse egne metoder og midler for å kunne ha initiativet. Denne utviklingen inkluderer stridsteknikk, taktikk, ledelse og teknologi. Derfor har vi modernisert sanitetsutdanningen og -organiseringen for å møte dagens trusler. Derfor endres utrustning og organisering av våre kommandoplasser. Og derfor tar vi i bruk sivil teknologi for å kommunisere.*

HV-sjefen:

– *Krigen i Ukraina viser hvordan fleksibilitet, tempo og samhandling mellom ulike styrker er avgjørende. Ukrainske soldater finner løsnin-*

ger under ekstremt press. De lærer raskt, tar i bruk teknologi på kreative måter og viser en imponerende evne til å omstille seg.

– *Droner er blitt et helt sentralt våpen på slagmarken. De brukes til alt fra overvåkning til målrettede angrep, og opp mot 70 prosent av tapene i Ukraina er nå knyttet til droner.*

Fersk erfaring rett fra fronten

– Det forteller oss at bruk av og tiltak mot droner er viktige kapasiteter og en nødvendig del av soldatutdanningen. I vår utdanning i Trøndelag fikk vi erfarne ukrainske droneoperatører til Norge for å lære opp våre egne instruktører. De kom rett fra fronten med ferske erfaringer om hva som fungerer i kamp. Det har gitt oss en innsikt vi ellers aldri ville fått. Samarbeidet går begge veier. Nå utdanner vi ukrainske operatører der mye av kunnskapen er basert på opplæringen ukrainerne gav oss.

Dombås-utdanning

– Denne høsten startet vi utdanningen av droneoperatører ved Heimevernets skole- og kompetansesenter på Dombås. Parallelt utvikler Heimevernet nye sensorområder, altså avdelinger med et særskilt fokus på innhenting av informasjon, for å øke vår evne til å gjennomføre etterretningsdrevne operasjoner for å kunne møte moderne trusler.

Hærsjefen:

– *Gjennom støtten til Ukraina får vi økt forståelse for betydningen av volum og utholdenhet, samt hvordan et land i krig kan mobilisere hele samfunnet for å forsvare sin frihet.*

Landsrådet for Heimevernet:

Krever økt drone- og mannskapskapasitet

Landsrådet for Heimevernets møte på Heistadmoen 10.-11. november 2025, ble avholdt like etter at regjeringen tok initiativ til en revisjon av Forsvarssatsingen i Stortinget. Bakgrunnen er økte kostnader og sikkerhetssituasjonen i Europa. Landsrådet gir sin klare støtte til dette initiativet.

Tekst: Landsrådet for Heimevernet

Landsrådet, som representerer over 5 millioner medlemskap, var samlet på Heistadmoen ved Kongsberg 10.-11. november 2025. Rådet består av elleve organisasjoner og lederne for de tolv distriktsrådene samt én hovedtillitsvalgt fra områdestrukturen og én fra innsatsstyrkene. FOTO: Forsvaret

Landsrådet for Heimevernet er enig i at Stortinget bør revidere Langtidsplanen for Forsvaret. Forsvaret er en bærebjelke i den nasjonale sikkerheten og beredskapen, og Heimevernet spiller en viktig rolle med sin lokale kunnskap og tilstedeværelse.

– Det er helt avgjørende at Heimevernet og Forsvaret for øvrig, har de kapasiteter og den utholdenhet som er nødvendig for å stå i en krise- eller krigssituasjon, uttaler landsrådsleder Are Tomasgard (LO).

Heimevernet inngår som en sentral del av det norske Forsvarsloftet. Hovedoppdraget til Heimevernet er å ivareta territorielt ansvar i Norge, herunder beskyttelse og sikring av infrastruktur, støtte til totalforsvaret og bidra til situasjonsforståelse og lokal tilstedeværelse. HVs styrkeoppsett skal øke fra 40.500 til 45.000, være fullt utrustet til å løse sitt oppdrag og gjennomføre årlige treninger.

– På bakgrunn av den sikkerhetspolitiske situasjonen som regjeringen har beskrevet, ble det i landsrådets møte adressert et behov for at Heimevernet må gis økt utholdenhet, særlig med tanke på etterfylling av mannskaper. Vi må ha kapasitet til å «stå i det», sier nestleder Jon Kristiansen (NHO).

Videre adresseres det et behov for utvikling av dronekapasiteter.

– Vi trenger både droner, og kunnskap om offensiv og defensiv bruk av disse. Dette haster, sier landsrådets leder Are Tomasgard.

LANDSRÅDET FOR HEIMEVERNET (LRHV)

– For å forstå sammensettingen av rådet, må en forstå hvor viktig tilliten er for beredskapen i samfunnet. Da andre verdenskrig var over, var det flere væpnede avdelinger i Norge. Ikke alle var styrt av den norske legitime regjeringen i London. Det fantes lokale militser og noen grupper var til og med styrt fra Moskva, poengterer Are Tomasgard. FOTO: Ola K. Christensen

Rådet er etablert for å sikre Heimevernets forankring i de sivile organisasjonene som er valgt ut på bakgrunn av sin store samfunns-, nærings- eller beredskapsmessige betydning.

Landsrådet samles normalt to ganger hvert år og skal bistå med uttalelser, forslag og råd i alle viktige spørsmål som angår Heimevernet.

Det er faktisk eldre enn den militære delen ettersom et midlertidig råd ble nedsatt i 1945, men formelt oppnevnt i 1946.

LRHVs status og funksjon er regulert av Forsvarsdepartementet (FD) gjennom «Instruks for råd, utvalg og nemnder i Heimevernet». Instruksen fastsetter at rådets hovedoppgaver består i å:

- arbeide for å fremme samarbeid mellom HV og sivilbefolkningen
- gi uttalelser og råd i spørsmål som angår HV

Landsrådet behandler saker av prinsipiell betydning og andre saker som angår Heimevernet, men ikke militære kommandoforhold. Rådet uttaler seg om tilsetting av sjef Heimevernet (tidligere generalinspektør for HV), som imidlertid utnevnes av regjeringen. Sjef Heimevernet har møteplikt og talerett på landsrådets møter og skal minst én gang i året rapportere skriftlig til rådet om virksomheten i HV.

Rådet oppnevnes av FD for fire år av gangen og har følgende medlemmer:

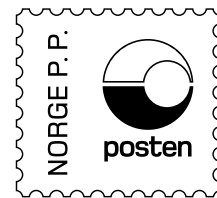
- Det frivillige Skyttervesen
- Kommunesektorens organisasjon
- Landsorganisasjonen i Norge
- Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner
- Norges Bondelag
- Norges Fiskarlag
- Norges Idrettsforbund
- Norsk studentorganisasjon
- Norsk TotalforsvarsForum
- Norske Kvinners Sanitetsforening
- Næringslivets Hovedorganisasjon

I tillegg møter én representant fra hvert av distriktrådene – nå tolv ettersom Agder HV-distrikt 07 er reetablert – pluss én hovedtillitsvalgt fra henholdsvis områdestrukturen og innsatsstyrkene.

Landsrådets leder og nestleder oppnevnes av Forsvarsdepartementet, der LOs representant oppnevnes som leder og med NHOs representant som nestleder.

Den daglige ledelsen ivaretas av en tilsatt generalsekretær som er administrativt tilknyttet Heimevernstaben på Terningmoen (Elverum).

Et arbeidsutvalg ivaretar rådets interesser og oppgaver mellom landsrådsmøtene.

NTF hedret Jørgen Roaldset

31. mars 2025 overrakte Norsk TotalforsvarsForum (NTF) sin beredskapspris 2024 for forsvarsrelatert sektor til generalsekretæren i Landsrådet for Heimevernet.

Tekst og foto: Ola K. Christensen

Tildelingen fant sted under NTFs årlige totalforsvarskonferanse, som ble gjennomført i Oslo Militære Samfund med ca. 150 tilhørere. Under denne dagskonferansen deler tradisjonen tro organisasjonen ut en pris også i sivil sektor; for 2024 til statsforvalter Else-May Botten i Møre og Romsdal.

Aktiv i kulissene

Norsk TotalforsvarsForum har oppnevnt en egen prisjury, som i sin begrunnelse for forsvarsrelatert sektor trakk frem det forhold at Jørgen Roaldset i årevis har jobbet jevnt og trutt for hele rådsstrukturen; det vil si landsrådet og distriktrådene. «Dette er ikke en person

NTF hedret generalsekretær Jørgen Roaldset i Oslo Militære Samfund 31. mars 2025 med beredskapsprisen 2024 for forsvarsrelatert sektor.

som står fremst og roper høyest, men en som jobber aktivt i kulissene for å tilrettelegge for at denne landsdekkende organisasjonen fungerer etter hensikten».

Totalforsvaret

Prisvinneren har en allsidig bakgrunn som lærer, tidligere generalsekretær i Norges KFUM-speidere og selvstendig næringsdrivende innen utviklingsarbeid. Sist, men ikke minst er han befalsutdannet i Hæren og har tjenestegjort i Heimevernets styrkestruktur som områdesjef og senere avsnittsjef. Han var i en årrekke instruktør og veileder ved blant annet HV-skolen. Juryen mener at han på grunn av sin solide militære og sivile bakgrunn har spesielt gode forutsetninger for å forstå det sivile samfunn og HVs rolle i totalforsvarssamarbeidet.

Også distriktrådene

Under sin takketale kvitterte prisvinneren med å understreke at han ønsker å dele prisen med de elleve organisasjonene i landsrådet og de tolv distriktrådene. – Disse gjør en kjempeinnsats for å øke beredskapen og samarbeidet mellom sivilbefolkningen og HV, som jo er rådsstrukturen sin oppgave, poengterte Jørgen Roaldset.